

economie: It kin oars!

Inhoud

• Woord vooraf	3
• Menselijke economie	4
• Zorgzame conomie	4
• Economische groei	5
• Bouwstenen voor een duurzame economie	6
○ Maatschappelijk verantwoord ondernemen	6
○ Coöperatief ondernemen	7
▪ ZZP'ers	7
▪ Financiering	8
○ Milieubewust ondernemen	9
○ Regiogebonden ondernemen	10
○ Onderwijs en scholing	11
• Fryslân: MKB-provincie	12
• Conclusies en aanbevelingen	14
• Bijlage	15
• Bronnen	18

Woord vooraf

De Fryske ekonomie draait volgens de Statenfractie van de SP in Fryslân om het midden- en kleinbedrijf.

Het midden- en kleinbedrijf is het hart van onze ekonomie: 95 procent van alle bedrijven in Nederland is klein, met 20 of minder medewerkers. Deze belangrijke spil van werkgelegenheid is wendbaar en innovatief en in staat om maatwerk te leveren in de meest uiteenlopende specialisaties.

Daarnaast weerspiegelt het kleinbedrijf de menselijke maat; door hun schaal en aard bevinden kleine bedrijven zich middenin de samenleving, tussen de mensen. Ze zorgen voor bedrijvigheid in de buurten, voor werkgelegenheid in dorpen en voor de leefbaarheid van het platteland. Bovenal is de betrokkenheid bij de zaak van ondernemers en werknemers in het kleinbedrijf groot.

In de voorgaande jaren heeft het college van Gedeputeerde Staten over het algemeen ingezet op groter en meer. Kwantiteit in plaats van kwaliteit.

Subsidies voor grote projecten, concentratie van bedrijvigheid in kernzones en pogingen om bedrijven naar Fryslân te halen zijn wat ons betreft niet de manier om de Fryske ekonomie te versterken.

Daarom deze zienswijze over ekonomie.

Hierin willen wij vooral kijken naar andere vormen van winst, die niet in geld zijn uit te drukken, maar bedrijven stabiel maken, mensen in hun waarde laten en die een toegevoegde waarde hebben voor de hele omgeving.

Daarvoor komen wij met een aantal bouwstenen. Bouwstenen voor een duurzame ekonomie.

Wij hopen op meer aandacht voor lokale, kleine ondernemers. Ondernemers die het soms aan kennis ontbreekt om duurzamer te ondernemen. Die daarbij een steuntje in de rug kunnen gebruiken en daarna ook anderen dat steuntje willen en kunnen geven. Wij hopen op meer coöperatieve samenwerking tussen ondernemers, tussen zzp'ers en winkeliers. En wij hopen op een College en Statenleden die meer oog krijgen of houden voor een duurzaam MKB.

Jos van der Horst, fractievoorzitter SP Fryslân.

Menselijke economie

Economie staat niet op zichzelf. Een goed draaiende economie heeft niet alleen met het rollen van geld te maken. Vele dingen hangen er mee samen: omgeving, milieu, onderwijs, enz. Maar vooral gaat het om mensen. Werknemers, ondernemers, consumenten, langdurig werkzoekenden en directeuren van grote concerns: het zijn in de eerste plaats mensen.

Pas de menselijke maat toe en je hebt "winst" voor iedereen.

Fryslân is een MKB-provincie en het midden- en kleinbedrijf is beter in staat de menselijke maat voorop te stellen. Door hun schaal en aard bevinden zij zich midden in de samenleving, tussen de mensen. Ze zorgen voor bedrijvigheid in de buurten, voor werkgelegenheid in dorpen en voor de leefbaarheid van het platteland. Bovendien is de betrokkenheid van de ondernemers bij hun personeel en van werknemers bij het bedrijf waarvoor ze werken, groot.

Zorgzame economie

Zorg staat niet alleen voor medische zorg, maar ook voor zorgen voor elkaar, zorgen voor de natuur en de leefomgeving, zorgvuldig omgaan met de wereld. Overall is deze vorm van zorg, maar deze telt niet mee in onze huidige economie. Maar zonder deze zorg is er geen economie: wat blijft er van over als wij niet meer goed zorgen voor onze kinderen, voor onze ouders, voor onze burens, voor de straat, de voetbalclub, het buurthuis enzovoort, kortom: onze hele (leef)omgeving.

Schaarste wordt alleen genoemd als het gaat om grondstoffen, producten, geld, werknemers, banen.

Maar wat als er schaarste komt in de zorg? Als we niet meer zorgen voor onze familie, onze omgeving, de lucht en de natuur?

Zorgzaamheid speelt zich echter ook gewoon af op de werkvloer. Als een werkgever niet goed zorgt voor zijn werknemer, loopt deze weg, of wordt minder productief, denkt niet meer mee en zo is dat negatief voor het bedrijf.

In het marktdenken wordt gesteld dat er altijd weer evenwicht ontstaat. Als er schaarste is wordt de prijs hoger, als er overschot is dan daalt de prijs weer.

Bij een hoge prijs daalt de vraag weer en dalen dus ook de prijzen, of men zorgt bij hoge prijzen dat het aanbod wordt verhoogd en dalen zo ook de prijzen weer.

Klinkt aannemelijk, maar zodra het even niet werkt: crisis! Dan wordt heel hard geroepen om overheidsmaatregelen. Kijk maar naar de (banken)crisis van dit moment.

Het marktdenken laat de mens en waar hij/zij voor zorgt buiten beschouwing. Een mens is meer dan een consument, of een werknemer.

Wanneer een mens niet in een getal of tabel kan worden geplaatst, of wanneer hij of zij geen directe winst oplevert, dan telt hij/zij niet meer mee.

Daarom zie je ook dat er bezuinigd wordt op zaken die geen **rechtstreekse** economische winst opleveren: medische zorg, onderwijs, cultuur, niet-werkenden.

economische groei

"Een gezonde economie is een economie die groeit."

Maar wat als een groeiende economie de mens en zijn omgeving laat krimpen: groen en schone lucht worden minder, welzijn en gezondheid nemen af.

Om dit te voorkomen/aan te pakken kun je kiezen voor een duurzame economie:

Duurzame economische ontwikkeling: een ideaal evenwicht tussen sociale, ecologische en economische belangen.

Alle ontwikkelingen die op sociaal, ecologisch, politiek, economisch en technologisch vlak bijdragen aan een gezonde aarde met gezonde, welvarende bewoners en goed functionerende ecosystemen zijn duurzaam

Hiervoor is een andere manier van denken nodig. Niet alleen denken aan de waarde van geld, cijfers, opbrengsten, "winst," maar hoe je waarde kunt toevoegen aan mensen en hun omgeving; deze toegevoegde waarde is een grotere "winst."

Bouwstenen voor duurzame economie

1. maatschappelijk verantwoord ondernemen

Werkgever en werknemer hebben een gemeenschappelijk belang. De werkgever wil een hogere productiviteit, zijn werknemer langer vasthouden en innoveren. De werknemer wil plezier in zijn werk, baanzekerheid en participeren in het bedrijf. Samen willen zij het zelfde; sociale innovatie geeft hen inzicht in dit gemeenschappelijke doel en zo kan op verschillende manieren dit doel in de praktijk worden bereikt.

Sociale innovatie vraagt anders denken en natuurlijk ook anders doen, maar bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen zijn:

- innovatiever, omdat iedereen meedenkt;
- verzekerd van personeel, omdat werknemers het bedrijf trouw blijven;
- verzekerd van personeel, omdat zij gemakkelijker nieuwe werknemers vinden;
- verzekerd van meer tevreden klanten, doordat het personeel erg betrokken is;
- zuiniger, omdat medewerkers eerder bereid zijn om mee te werken aan besparing op energie en meedenken over hoe het beter kan;
- Flexibel, omdat medewerkers in staat zijn tot het creëren van een goede balans tussen werk en privé;
- Sociaal, omdat zij mensen met meer afstand tot de arbeidsmarkt een kans geven. Zij krijgen hier zeer gemotiveerde medewerkers voor terug;
- Duurzaam, omdat zij zoeken naar betere grondstoffen en minder afval produceren;
- Winstgevender, om bovenstaande redenen.

Sociale innovatie is uitstekend toepasbaar in het MKB. Kleine bedrijven zijn over het algemeen zeer wendbaar; ze passen zich sneller aan dan de meeste grote bedrijven. Nieuwe ideeën hoeven niet door bovenlagen van besturen en managers te worden goedgekeurd. Een klein bedrijf kan vaak snel aan de slag met een concept. De inspiratie die op de werkvloer of aan de keukentafel wordt opgedaan, vindt gemakkelijk zijn weg naar alle onderdelen van het bedrijf. In een klein bedrijf zijn de lijnen kort: er wordt eerder resultaat geboekt bij het werken aan een innovatie of koerswijziging binnen het bedrijf.

Om bedrijven te informeren, te stimuleren en te faciliteren is een kenniscentrum voor maatschappelijk verantwoord ondernemen een goede oplossing. Goed werkgeverschap komt grotendeels tot uiting in het gedrag van de leidinggevende. Hoe beter de werkgever zich gedraagt, hoe beter werknemers zich ook gedragen.

2 coöperatief ondernemen

Fryslân heeft een lange traditie waar het coöperaties betreft. Denk aan de Frico, Achmea en de RABO-bank. Helaas zijn door fusies en schaalvergroting de kleine coöperaties verdwenen.

Toch zie je in de ons omliggende landen weer een trend richting coöperaties, ook door de (financiële) crisis. Ook hebben de Verenigde Naties het jaar 2012 uitgeroepen tot het jaar van de coöperatie.

<http://social.un.org/coopsyear/index.html>

Een coöperatie is zowel vereniging als onderneming. Belangrijk kenmerk is het

democratische karakter. Een coöperatie kan ook winst maken en deze levert voordeel op voor de leden. Dat kan zich vertalen in een winstuitkering, maar ook in een nieuwe investering.

Een goede aandeelhouder heeft, net als in een coöperatie, ook belang bij de continuïteit van "zijn" bedrijf en het bedrijfsbelang op lange(re) termijn. Echter: de huidige mode bij aandeelhouders, en dan met name de durfinvesteerders en hedge funds, is die van het "kortetermijndenken" en vooral: winst.

Coöperaties zijn ook belangrijk voor de democratisering van de economie. Er worden binnen bedrijven essentiële beslissingen genomen met grote gevolgen voor de werknemers. Deze beslissingen worden veelal genomen door het management en werknemers hebben daar geen invloed op. Zij kunnen weliswaar hun stem laten horen in de ondernemingsraad, maar dat is toch iets anders dan directe invloed hebben op het bedrijfsbeleid.

Met democratisering van een bedrijf is het bijvoorbeeld niet meer mogelijk dat een topman van een bedrijf een heleboel werknemers ontslaat, grote verliezen lijdt of verkeerde investeringen doet, om dan vervolgens te vertrekken met een bonus of vertrekpremie die in de miljoenen loopt. Zonder democratie profiteren de bazen als het goed gaat, maar niet de werknemers. Als het slecht gaat dan blijven de bazen buiten schot of krijgen zelfs nog een beloning. In een coöperatie is dit niet meer mogelijk. De werknemer is medeverantwoordelijk voor het bedrijf en het beleid.

De Nederlandse coöperatieve sector was in 2006 goed voor een gezamenlijke omzet van ongeveer €85 miljard. Dit bedrag zal inmiddels hoger zijn en naar verwachting de komende jaren verder toenemen. In 2006 waren er ca 4000 coöperaties in Nederland, begin 2012 waren dat er ca 7500.

ZZP'ers

Onlangs is onderzocht tegen welke problemen ZZP'ers aanlopen en waar ze behoefte aan hebben.

Naast arbeidsongeschiktheid, pensioenproblematiek, werkdruk en de VAR-verklaring, stond op de tweede plaats de eenzaamheid.

Als je net begint is het enthousiasme nog zo groot dat eenzaamheid niet je eerste probleem is, maar na een tijd lopen ZZP'ers hier dus tegenaan. De rompslomp van administratie, belastingen, verzekeringen, rekeningen, offertes en acquisitie moet je ook alleen doen.

Behalve tijd, kosten bovenstaande activiteiten ook nog eens geld. De boekhouder of het administratiekantoor zijn een flinke kostenpost.

Op dit gebied kunnen ZZP'ers deelnemen in een coöperatie waar zij deze soort ondersteunende diensten onder kunnen brengen en af kunnen nemen.

Ook kunnen tijdelijke coöperaties worden opgericht voor en door ZZP'ers die gedurende een gezamenlijke opdracht hun onderlinge aansprakelijkheid en die naar de opdrachtgever toe goed kunnen regelen. Ook voor grote(re) aanbestedingsprojecten kunnen ZZP'ers hun krachten bundelen in een coöperatie.

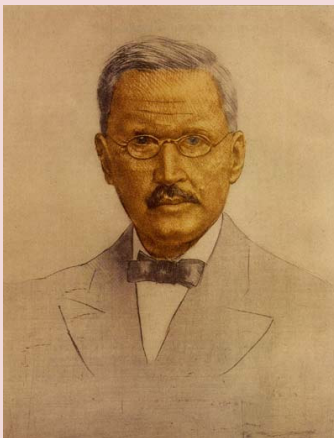
Zeker omdat ZZP'ers momenteel door malafide uitzendbureaus en goedkope (vaak buitenlandse) arbeidskrachten van de markt worden gedrukt moeten zij op zoek gaan naar veilige vormen van ondernemen.

Een interessante documentaire over coöperaties in Baskenland:

<http://tegenlicht.vpro.nl/afleveringen/2011-2012/Mondragon.html>

"Spanje werd zwaar getroffen door de schulden crisis, de werkloosheid is er nu 23% en onder de jongeren zelfs ruim 40%. Alleen in Mondragón gaat alles nog goed! Weliswaar ondervindt men ook daar de gevolgen van de economische crisis, maar de coöperatieve organisatie maakt dat men daar de klappen gezamenlijk opvangt. Zo heeft men besloten tot een collectieve loonsverlaging van 8%, maar er vielen geen ontslagen en niemand lijdt armoede."

Financiering

Een probleem wat Friedrich Raiffeisen al tegenkwam toen hij zijn kredietcoöperatie oprichtte is dat kleine ondernemers niet kredietwaardig werden bevonden. Raiffeisen zag hierin al een belangrijke oorzaak van de slechte economische positie van kleine en startende bedrijfjes. Ook op dit moment is het voor kleine bedrijven moeilijk om te investeren doordat zij moeilijk geld kunnen lenen. Daarom zijn nieuwe financieringsbronnen nodig om deze bedrijven in staat te stellen om te innoveren en te groeien. Ook hebben grote banken zoveel kosten in de overhead, dat zij kleinere leningen financieel niet interessant vinden. NOM of Fries ontwikkelbedrijf pakken dit probleem niet aan. Een nieuwe Fryske spaar- en kredietcoöperatie of -unie zou dit wel kunnen doen.

Kredietunies zijn zelf financierende kredietverenigingen van, voor en door ondernemers en particulieren die veilig en maatschappelijk betrokken zijn en waar particulieren en bedrijven kunnen sparen en lenen.

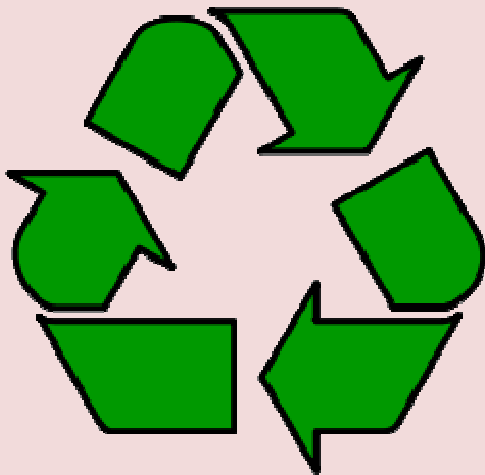
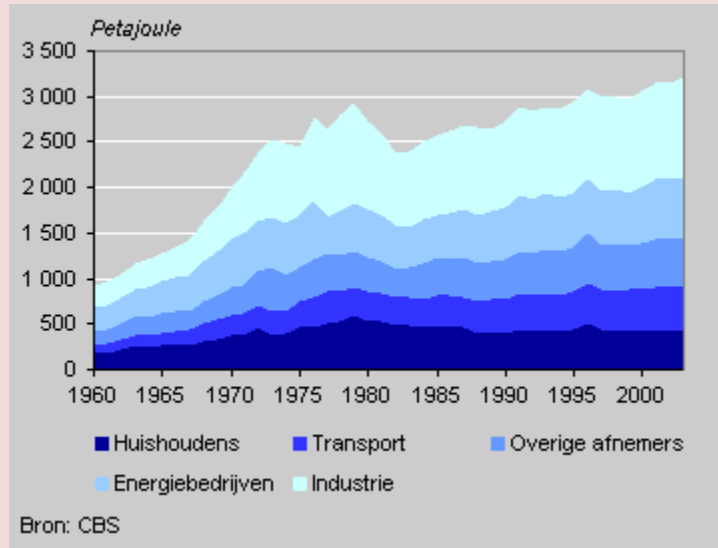
3. milieubewust ondernemen

De grondstoffen op deze wereld raken op. Met name fossiele brandstoffen zijn in rap tempo verbruikt en daarop is nu een focus. Maar die focus is niet genoeg, omdat het verbruik van energie alleen nog maar toeneemt. Door het gebruik van fossiele brandstoffen en alle andere grondstoffen die er zijn raakt de aarde uitgeput. Voor het grootste deel is dit onomkeerbaar. Bij besparing worden vaak de consumenten ingeschakeld. Zij moeten aan de spaarlamp, de isolatie en noem het maar op. Hun ecologische voetafdruk moet kleiner.

Maar zijn niet juist alle bedrijven bij elkaar onze grootverbruikers en niet de huishoudens?

Besparing van energie en grondstoffen is dus de gemakkelijkste manier van milieubewust ondernemen en spaart niet alleen energie en grondstoffen maar ook gewoon geld.

Milieubewust ondernemen is bijna automatisch een onderdeel van maatschappelijk verantwoord ondernemen; je hebt immers die sociale innovaties nodig om met elkaar te komen tot het beste resultaat.

Duurzaamheid is gelukkig veel meer dan een begrip aan het worden. Overal zie je steeds meer initiatieven aan de bedrijvenkant en een grotere vraag aan de consumentenkant naar producten (en diensten) die niet belastend voor het milieu en de omgeving zijn.

Biologische producten doen het bijzonder goed, zowel in speciaalzaken alsook in de supermarkt. Bouwbedrijven, aannemers en klusbedrijven gaan zich specialiseren in duurzaam bouwen en verbouwen.

Bij kledingaanschaf gaat men letten op productie in lagelonenlanden of zelfs op biologische herkomst.

Deze tendensen, zowel die van producent als consument vragen van de overheid om dit, naar beide kanten toe verder te bevorderen.

4. Regiogebonden ondernemen

In de huidige tijd verdwijnen veel lokale bedrijven en ook de diversiteit neemt af. Je ziet een sturing door overheden die is gericht op concentratie van bedrijven, zowel op provinciaal als gemeentelijk nivo.

Familiebedrijfjes en bedrijven die vaak midden in een gemeenschap zijn begonnen en waren gesetteld, verdwijnen. In winkelstraten van (middel)grote plaatsen zie je alleen nog de grote winkelketens, met allemaal de zelfde producten.

Lokaal gemaakte winsten verdwijnen steeds vaker naar anonieme aandeelhouders en worden niet meer in de regio geïnvesteerd. Zij maken gebruik van een maakindustrie die niet plaatsgebonden is en dus in lagelonenlanden is gevestigd. Hierdoor is er geen maakindustrie meer in de eigen regio, op welke schaal dan ook.

Al deze vormen van schaalvergroting zorgen ook nog eens voor veel meer transport- en energiekosten.

Het versterken van de lokale economie houdt het geld langer in de regio, houdt werkgelegenheid in de regio, bespaart tijd en energie wat betreft transport, vergroot de diversiteit en daarmee de stabiliteit en zorgt voor een binding tussen bedrijf en regio.

5. onderwijs en scholing

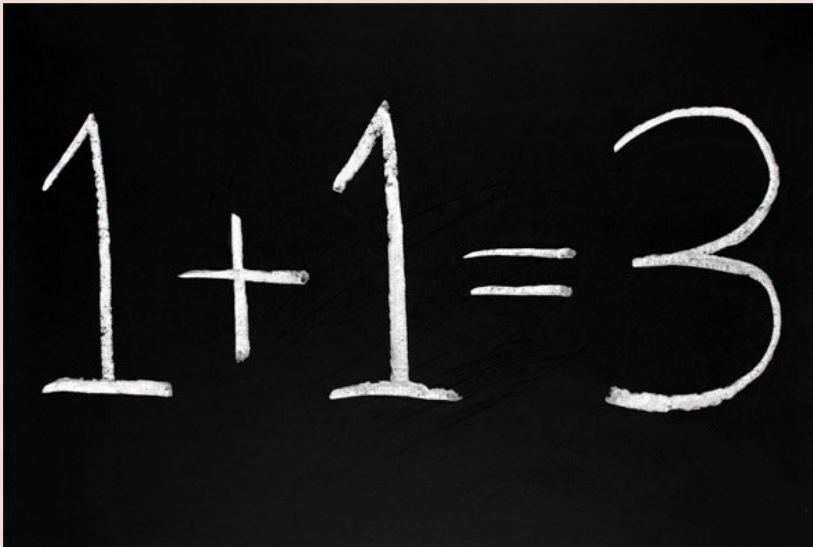
Vergrijzing en ontgroening gaan op den duur zorgen voor een krapte op de arbeidsmarkt. Bedrijven gaan wellicht verregaand automatiseren of verdwijnen naar het buitenland.

Op dit moment is zichtbaar (zie bijlage, werkloosheidscijfers) dat werkloosheid voornamelijk zit bij laagopgeleide mensen. Wanneer onderwijs op VMBO en MBO niet goed aansluit op de werkvloer, zullen deze banen verdwijnen naar het buitenland of zal men buitenlandse werknemers gaan aantrekken.

Provincie en gemeenten kunnen een leerwerkbedrijf op gaan zetten, met als doel het ontwikkelen van de arbeidsvaardigheden van mensen met een (grote) afstand tot de arbeidsmarkt. Er kan werkervaring en scholing binnen uiteenlopende werksoorten worden geboden in een eigen werkbedrijf of daarbuiten.

Er is één maar: uit "De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2016" van het Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt (ROA): hoewel VMBO-schoolverlaters over het algemeen goede vooruitzichten hebben op werk, hebben de banen die voor hen beschikbaar zijn meestal betrekking op leerwerkbanen of banen met een tijdelijk karakter en relatief slechte arbeidvoorwaarden of weinig rooskleurige loopbaanperspectieven.

Daarom is het nodig dat ook bedrijven hierin een verantwoordelijkheid nemen en de wil moeten hebben om zelf ook aan te sluiten bij het onderwijs en niet alleen andersom. Ook dit valt onder maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Laaggeschoolden

In de tabellen in de bijlage is duidelijk te zien dat er voor productiemedewerkers maar 19 vacatures zijn, op 3436 werkzoekenden. Bij hulpkrachten horeca en verzorging liggen de getallen op 1396 werkzoekenden en 7 vacatures. Een derde grote groep is die van interieurverzorgers: 1393 mensen die hierin een baan zoeken op 13 vacatures.

Opgeteld gaat het hier om 6225 mensen die een baan zoeken waarvoor geen of weinig opleiding is vereist.

Scholing is voor deze groep onmisbaar en werkt naar twee kanten: bedrijven krijgen (betere) werknemers en werkzoekenden kunnen weer aan de slag.

Bedrijven kunnen actiever zijn in het scholen van (toekomstige) medewerkers. Een investering die zich op lange termijn voor iedereen terugbetaalt.

Bedrijven die maatschappelijk verantwoord ondernemen, kiezen vaak bewust voor medewerkers met meer afstand tot de arbeidsmarkt. Zij investeren in deze werknemer en krijgen hiervoor veel langetermijnrendement terug.

Fryslân: MKB-provincie

De provincie heeft zich vooral gericht op een aantal speerpunten: water, energie, groene life sciences, toerisme, zorgeconomie en metaal.

Organisatorisch speerpunt is vooral het instellen van de beide kernzones, Westergozone en A7-zone: *"Hier moet een concentratie van werken en wonen plaatsvinden om economische massa te creëren en linkages tussen bedrijven te bevorderen, kortom de agglomererende krachten van werk- en woonconcentratie hun werk te laten doen. Een nevendoeel is het unieke platteland te vrijwaren van verstedelijkingstendensen."* (útfieringsaginda ekonomy, provinsje Fryslân))

Ons inziens creëert de provincie hiermee haar eigen krimp. De bedrijven en mensen die zich in de zones vestigen komen grotendeels uit die zelfde provincie en trekken de rest van de streek leeg.

"De essentie van het Ontwikkelbedrijf Fryslân is dat het zorgt voor een versnelling bij het tot stand komen van grotere, complexe projecten." (begroting 2011, provinsje Fryslân)

Het projectbureau Economie richt zich op promotie van Fryslân voor vestiging van bedrijven, afzetbevordering voor Friese bedrijven en innovatie.

Uit de startnotitie van het Fries Ontwikkelbedrijf (FOB): *"In de Strategische agenda wordt gesignaleerd dat de Friese economie gekenmerkt wordt door een ijle economische structuur en een groot aanbod aan midden- en kleinbedrijven (MKB). Het MKB is de motor van onze Friese economie, maar is tegelijkertijd ook de zwakke schakel. Vanwege het kleinschalige karakter van bedrijvigheid is het organiserend vermogen in Fryslân gering."*

Hier zie je weer de focus op groot en groter. Er wordt zelfs gesteld dat het MKB de motor van de Fryske economie is maar ook een zwakke schakel. Als de provincie vanwege het kleinschalige karakter het organiserend vermogen te klein vind, dan kan het ook een optie zijn om daar JUIST iets aan te doen. Of de provincie gelijk heeft met zijn conclusie dat het MKB een gebrek aan organiserend vermogen heeft, valt te betwijfelen. Daar waar de provincie invloed heeft op de economie, moet zij zich richten op waar de kracht al ligt.

Het MKB is de motor van de Fryske economie; zorg dan dat die economie soepel kan draaien. Het binnenhalen van grote bedrijven klinkt leuk, maar heeft, als het al lukt, vaak maar kort effect. Deze bedrijven hebben geen enkele binding met de regio en de regio niet met zo'n bedrijf. Bovendien richten vele provincies en gemeenten zich op de zelfde doelgroep. Allemaal willen ze grote bedrijven naar zich toe trekken.

Als het al lukt om bedrijven naar de kernzones te trekken, komen deze vaak van elders uit de regio. De provincie heeft hier met haar ruimtelijk beleid ook invloed op. Een bedrijf wat in het "eigen" dorp niet mag uitbreiden, wordt gedwongen naar een groot bedrijventerrein te gaan en zo verliest een dorp "haar" bedrijf.

	Grootteklasse (banen<=15 uur)	2001	2011	Groei
1	Enkel banen 15 uur	3759	8447	4688
2	1 werkzame persoon	9897	21295	11398
3	2 t/m 4 werkzame personen	8874	8347	-527
4	5 t/m 9 werkzame personen	3336	3571	235
5	10 t/m 19 werkzame personen	1744	1654	-90
6	20 t/m 49 werkzame personen	1142	1027	-115
7	50 t/m 99 werkzame personen	375	374	-1
8	100 t/m 199 werkzame personen	159	179	20
9	200 t/m 499 werkzame personen	79	80	1
10	500 t/m 799 werkzame personen	10	14	4
11	800 t/m 999 werkzame personen	5	3	-2
12	1000 en meer werkzame personen	5	9	4
	Subtotaal	29385	45000	15615
	Rest (landbouw)	7446	6100	-1346
	Totaal	36831	51100	14269

In de tabel "bedrijven naar grootteklasse in Fryslân" wordt de landbouw als restcategorie opgenomen. Van de landbouwbedrijven is het aantal werkzame personen namelijk niet per vestiging te herleiden.

Conclusies en aanbevelingen:

Conclusies:

1. Blijven inzetten op winst ten koste van mens en milieu is door de huidige crisis achterhaald. De aarde is met haar grondstoffen ons kapitaal en wie dat kapitaal vernietigt blijft met lege handen achter.
2. Maatschappelijk verantwoord ondernemen geeft mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans, biedt ondernemers meer rendement en is uitstekend toepasbaar in het MKB.
3. Coöperatief ondernemen is in het MKB dé manier om gemeenschappelijke problemen door samenwerking op te lossen. Coöperatieve samenwerking is het bundelen van krachten terwijl je kunt vasthouden aan de eigen identiteit.
4. Milieubewust ondernemen is toekomstgericht en bespaart energie, grondstoffen en geld.
5. Fryslân is en blijft een MKB-provincie. Inzetten op het binnenhalen van grote bedrijven is geen garantie voor blijvende werkgelegenheid.
6. De grootste werkloosheid is onder laagopgeleiden.
7. Gemeenten en provincies hebben vaak grote(re) aanbestedingsprojecten en omzeteisen. Kleine(re) bedrijven kunnen daardoor niet inschrijven op deze aanbestedingen.
8. Er wordt bij het aanbesteden door de overheid te weinig aandacht besteed aan de sociale aspecten.
9. Startende en kleine ondernemers krijgen op dit moment nauwelijks nog een lening bij een bank.
10. Subsidiedrempels zijn voor kleine ondernemers veel te hoog

Aanbevelingen:

1. Versterk het MKB, omdat het MKB de beste kansen biedt voor groei van werkgelegenheid en duurzaamheid.
2. Richt een kenniscentrum op voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, coöperatief ondernemen en duurzaam ondernemen. Dit kenniscentrum kan deze vormen van ondernemen stimuleren, kan informeren en hulp en ondersteuning bieden. Het kan kennis verspreiden over de wet- en regelgeving en de financiële mogelijkheden die socialer ondernemen biedt
3. Stimuleer de oprichting van kredietcoöperaties of kredietunies. Voorlichting hierover ook via het kenniscentrum.
4. Door het splitsen of knippen van aanbestedingsprojecten wordt het voor kleine(re) bedrijven ook mogelijk om in te schrijven. In de aanbesteding moet maatschappelijk verantwoord ondernemen tot de criteria behoren.
5. Organiseer een werkconferentie over regiogebonden ondernemen. Belanghebbenden geven input over dit onderwerp.
6. Voor kleine investeringen moeten subsidiedrempels worden verlaagd, of er moeten aparte tenders voor kleine bedrijven worden geopend, met een voorwaarde aan bedrijfsgrootte en investering.

Bijlage

Cijfers:

Eind december 2011 22.923 niet werkende werkzoekenden (nww)
Eind december 2010 21.610 nww

Naar leeftijd:	jonger dan 27 jaar	13,1%
	Tussen 27 en 45 jaar	28,3%
	Ouder dan 45 jaar	48,6%

Hoogste nww in Fryslân is het hoogst voor beroepsgroepen: productiemedewerkers, chauffeurs, bouwvakkers, hulpkrachten horeca en verzorging en interieurverzorgers.

Vacatures: December 2011 337
December 2010 992

Vacatures vooral voor: economisch-administratieve beroepen, technische en industrieberoepen en verzorgende en diensverlenende beroepen, echter laag in aantal.

(bronnen: basisset regionale Arbeidsmarktinformatie, UWV WERKbedrijf, Provinsje Fryslân, afd. Beleids-en Geoinformatie)

Opleidingsniveau:

December 2011 heeft ca. 40% van de nww een hoogst afgeronde opleiding van basisonderwijs of VMBO. De groep middelbaar opgeleiden is 47,6% en hoog opgeleiden (HBO/WO) is 12,5%.

Vraag en aanbod:

De 25 beroepen waar de meeste niet-werkende werkzoekenden werk in zoeken

tabel 1.9	Nww naar beroep versus vacatures		
	Nww		vacatures
	< 6 mnd	>= 6 mnd	
Productiemedewerkers	962	2.474	19
Chauffeurs	571	1.018	<10
Bouwvakkers	865	535	13
Hulpkrachten horeca en verzorging	382	1.014	<10
Interieurverzorgers	276	1.117	13
Receptionisten en administratieve employés	337	957	<10
Verzorgend personeel	358	602	26
Verkopers	306	621	12
Commercieel employés	336	548	77
Boekhouders en secretaresses	237	528	<10
Aannemers en installateurs	191	293	12
Winkeliers	154	292	<10
Agrarische arbeiders	163	282	<10
Medewerkers sociaal-cultureel werk en personeel en arbeid	127	257	<10
Monteurs	156	193	14
Activiteitenbegeleiders en medewerkers arbeidsbemiddeling	86	237	<10
Kantoorhulpen, inpakkers en colporteurs	70	232	<10
Commercieel medewerkers	91	189	10
Bankwerkers en lassers	118	142	<10
Metaalarbeiders	103	145	<10
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	179	55	<10
Conciërges	42	189	<10
Laders en lossers	89	130	<10
Leraar basisonderwijs	77	118	0
Programmeurs	60	127	0

Tabel 1.9 laat de 25 beroepen zien waar de meeste niet-werkende werkzoekenden voor staan ingeschreven (81,3% van alle werkzoekenden). Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen kortdurend- en langdurend ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. De grens ligt bij een duur niet-werkend van 6 maanden. De vergelijking tussen het aantal kortdurend ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en het aantal openstaande vacatures vormt een indicatie voor de spanning op de arbeidsmarkt

De meest gevraagde beroepen door werkgevers

tabel 1.10	De 25 meest gevraagde beroepen door werkgevers		
		Nww	
	Vacatures	< 6 mnd	>= 6 mnd
Commercieel employés	77	336	548
Verzorgend personeel	26	358	602
Productiemedewerkers	19	962	2.474
Monteurs	14	156	193
Bouwvakkers	13	865	535
Interieurverzorgers	13	276	1.117
Aannemers en installateurs	12	191	293
Verkopers	12	306	621
Aspirant politieagenten, soldaten en beveiligingshulpkrachten	11	33	111
Commercieel medewerkers	10	91	189
Boekhouders en secretaresses	9	237	528
Bankwerkers en lassers	8	118	142
Chauffeurs	8	571	1.018
Technisch-commercieel employés	7	29	40
Elektromonteurs	7	54	106
Hulpkrachten horeca en verzorging	7	382	1.014
Politieagenten, onderofficieren en beveiligingsemployés	6	55	99
Weg- en waterbouwkundige arbeiders	6	179	55
Mechanisch operators	5	45	102
Receptionisten en administratieve employés	4	337	957
Systeemanalisten	4	56	109
Metaalarbeiders	4	103	145
Winkeliers	4	154	292
Grafisch ontwerpers	3	17	31
Productieplanners	3	34	64

De 25 meest gevraagde beroepen omvatten 86,6% van alle openstaande vacatures. De vergelijking tussen het aantal openstaande vacatures en het aantal kortdurend ingeschreven niet-werkende werkzoekenden vormt een indicatie voor de spanning op de arbeidsmarkt tot en met het middelbaar beroepsniveau.

(bron: basisset regionale Arbeidsmarktinformatie, UWV WERKbedrijf)

Bronnen:

- Basisset Regionale arbeidsmarktinformatie, december 2011, UWV WERKbedrijf
- De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2016, december 2011, Reserchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt, Maartricht University, School of Business end Economics
- Hart voor de zaak, februari 2010, Sharon Gesthuizen.
- Beleids-en geoinformatie, provinsje Fryslân
- Werkgelegenheidsregister Fryslan en "de staat van Fryslân"
- COS. Brabant, centrum voor internationale samenwerking
- <http://www.beso-brabant.nl/>
- www.duurzaammb.nl
- Tijdschrift "coöperatie" van de NCR
- Útfieringsaginda Ekonomy, provinsje Fryslân
- Startnotitie "Fries ontwikkelbedrijf, provinsje Fryslân
- <http://www.boublog.nl/08/03/2012/de-cooperaties-van-mondragon-baskenland/>
- www.dekredietunie.nl
- master thesis Dewy Gravesteijn, EUR, Master HRM, Bedrijfskunde

Tekst: Jos van der Horst,
Jacob W. van der Hoek
Hillie de Koe

Redactie: Durk van der Meulen

Met dank aan: afdeling Beleids-en Geoinformatie, provincie Fryslân, Sharon Gesthuizen, Ad Meijer, Sjoerd van Dijk, UWV-werkbedrijf en vele anderen.

SP Statenfractie Fryslân

<http://fryslan.sp.nl/>

sp@fryslan.nl

.